

इंग्लडच्या संविधानाची वैशिष्ट्ये

- 1) अलिखित राज्यघटना
- 2) सर्वात प्राचीन राज्यघटना
- 3) विकसित राज्यघटना
- 4) बुद्धी आणि योगायोगाचे अपत्य
- 5) संसदीय शासन व्यवस्था
- 6) सिद्धांत आणि व्यवहारामध्ये तफावत
- 7) संसदेचे सर्वश्रेष्ठत्व-डिलोमी, डॉ. आयव्हर जेनिंग
- 8) एकात्म शासन व्यवस्था-एकेरी न्यायव्यवस्था, एकेरी नागरिकत

9) लवाचिक राज्यघटना

10) द्वीपक्ष पद्धत-कॅव्हेलियर्स-राऊडहेड्स, व्हीग-टोरी, उदार-हुजूर, मजूर-हुजूर.

11) कायद्यांचे अधीराज्य-डायसी

12) मूलभूत अधिकाराचा अभाव

13) अनूवंशिकता व वंशपरंपरेचे तत्व

14) रूढी परंपरा व संकेताला महत्व

15) समिश्र राज्यघटना

इंग्लंडमधील राजकीय प्रथा (Conversation of the Constitution)

- ◆ ब्रिटीश राज्यघटना म्हणजे राजकीय रूढीचे जाळेच आहे.
- ◆ लॉवेल-"मानचिन्हाचि एक यादी आहे.राज्य कारभाराच्या खेळाचे ते उत्कृष्ट नियम आहेत."
- ◆ आयव्हर जेनींग-"ह्या रूढी म्हणजे घटनेतील मूलभूत नियमां सारख्याच आहेत.त्यातील फरक हा केवळ तांत्रिक स्वरूपाचा आहे"
- ◆ डायसी-"कायद्याचा दर्जा रूढींना असल्यामुळे एखाद्या रूढीचा भंग म्हणजे कायद्याचा भंग करण्यासारखं आहे".
- ◆ डॉ.फायनर-"खरी राज्यघटना तिच आहे जिचे नियम जिवंत स्वरूपात खण्डपणे अस्तित्वात राहतात".
- ◆ अर्थ-"प्राचीन काळापासून चालत आलेला नियम म्हणजे संकेत होय".

संकेत,रूढी,परंपरेचे वैशिष्ट्ये

- ① रूढी,परंपरा अलिखित असतात.
- ② परस्थितीनुसार निर्माण होतात.
- ③ कायदेमंडळा तर्फे त्यांची निर्मिती होत नाही.
- ④ न्यायालयीन व्यवस्थेचा अभाव असतो.
- ⑤ रूढी,परंपरा पवित्र समजल्या जातात.
- ⑥ तांत्रिक स्वरूप असते.

रूढी,परंपरा व कायद्यातील फरक

- ◆ कायद्याचा उगम एखाद्या वैधानिक मंडळाकडून होतो तर रूढी एखाद्या चालीच्या सततच्या वापराने निर्माण होतात.

- ◆ कायदा हा निश्चित स्वरूपाचा असतो तर रूढी , परंपरा काळानुरूप तयार होत जातात.
- ◆ कायदाचा भंग केल्यावर शिक्षा होते तर रूढीचा भंग केल्यावर शिक्षा होत नाही.

इंग्लंड मधील राजकीय प्रथा

राजा/सम्राट किंवा राणी-

- ◆ मंत्री मंडळाशी संबंधीत रूढी,परंपरा, संकेत-
- ◆ कायदेमंडळाशी संबंधीत रूढी,परंपरा, संकेत-

जेनींग-"रूढींनी कायदे मंडळास व कार्यकरी मंडळास संपूर्ण लोकशाहीवादी स्वरूप प्राप्त करून दिले आहे."

